

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; Mob: +385 95 909 87 53

Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje
Kapucinska 40/1
HR-31000 Osijek

U Osijeku, 10. kolovoza 2009.

Predmet: Primjedbe i dopune na Prijedlog Izmjena i dopuna Prostornog plana Osječko-baranjske županije – dostavlja se

Poštovani,

Temeljem poziva i javnog uvida u Prijedlog Izmjena i dopuna Prostornog plana Osječko-baranjske županije, Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode dostavlja slijedeće primjedbe i dopune:

- 1) Članak 35. predloženih odredbi za provođenje jasno i nedvosmisleno propisuje: *„Cjelokupni razvoj na području Županije s posebnim naglaskom na razvoj i razmještaj gospodarskih sadržaja treba se temeljiti na principima održivog razvoja.“*, te Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode u cjelosti podržava navedeni koncept.

Međutim, u predloženom prostornom planu planiran je niz objekata čija izgradnja je u izravnoj suprotnosti s navedenim konceptom čl. 35., kao i člancima 109., 126.st.1., i 133. Odredbi za provođenje. To su:

- HE Donji Miholjac s RP (čl.17.st.2)
- HE Osijek s RP (čl.17.st.2)
- TE „Tanja“ (alternativno TE Dalj) (čl.17.st.2)
- Pristaništa u Erdutu, Dalju (čl.13.st.2)
- Pristaništa u Donjem Miholjcu i Podravskoj Moslavini (čl.13.st.2)
- Planirani nasipi uz rijeku Dravu i njene pritoke, osobito one koji teže smanjivanju postojećih poplavnih površina (npr. nizvodno od Osijeka ili uzvodno od Josipovca) (čl.18.st.2)
- Većina planiranih akumulacija na Krndiji (čl.18.st.2)
- Građevina za skladištenje opasnog otpada „Nemetin“ (čl.20.st.4)
- DV 2x110 kV, priključak HE Donji Miholjac na DV 2x110 kV Donji Miholjac-Slatina (čl.29.st.4)
- KB 2x110 kV HE Osijek-Osijek 4 (čl.29.st.4)
- DV 110 kV TE "Tanja" Erdut (alternativa Dalj)-Nemetin (čl.29.st.4)
- DV 110 kV TE "Tanja" Erdut (alternativa Dalj)-Vukovar (čl.29.st.4)
- Planirano vodocrpište Zlatna Greda (čl.30.st.4)

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; Mob: +385 95 909 87 53

- Sustavi i zahvati vode za navodnjavanje Mirkovci, Puškaš i Topolje (čl.30.st.5)
- Golf igralište s pratećim sadržajima Tikveš (čl.31.st.1)
- Planirani lateralni kanal Kneževi Vinogradi – Batina

Većina ovih planiranih objekata neće se nikada moći izgraditi jer se nalaze na područjima zaštićenih prirodnih vrijednosti temeljem međunarodnih propisa, te zbog nepostojanja odgovarajućih socio-ekonomskih pokazatelja i konsenzusa javnosti o stvarnoj potrebi njihove gradnje. S druge strane, namjena dijela objekata (npr. građevina za skladištenje opasnog otpada, pristaništa u Donjem Miholjcu, Erdutu, Dalju itd.) nije sporna, ali planirane lokacije nisu najsretnije odabrane.

Pri tome se želimo osobito osvrnuti na planirane hidro-elektrane na rijeci Dravi: planirana izgradnja akumulacija na Dravi datira iz doba Jugoslavije i odgovarajućeg jugoslovensko-mađarskog sporazuma kojeg su tijekom prošlog stoljeća potpisale njihove vodoprivredne institucije. U međuvremenu, Republika Mađarska je u cijelosti odustala od tog koncepta i cjelokupni tok Drave proglasila nacionalnim parkom te time u potpunosti onemogućila izgradnju akumulacija na Dravi koje bi potopile dio mađarskog teritorija. S druge strane, Republika Hrvatske je proglasila privremenu zaštitu rijeke Drave (zajedno s Murom) u kategoriji regionalnog parka, dok obje države zajedno teže proglašavanju prekograničnog rezervata biosfere u sklopu UNESCO-ovog programa „Čovjek i biosfera“.

Kako je opće poznata činjenica da se hidroelektrane najviše isplate graditi u gornjim tokovima vodotoka gdje visinska razlika osigurava najveću potencijalnu energiju, njihova izgradnja u donjim tokovima rijeka često je sa stanovišta proizvodnje električne energije neisplativa. Upravo zbog toga, HEP izgradnju HE na Dravi nije stavio niti u svoj 20-godišnji plan razvoja! Potpunim odustajanjem od gradnje HE Novo Virje, RH se jasno odredila prema mogućoj izgradnji u prošlosti planiranih HE na Dravi, a HE Novo Virje je konačno, odlukom županijske skupštine Koprivničko-križevačke županije izbačena iz županijskog prostornog plana.

Stoga se nadamo da će županijski vijećnici Osječko-baranjske županije smoći dovoljno snage, političke zrelosti i zdravog razuma da, ugledavši se na kolege iz koprivničko-križevačke županije, jednom i za sva vremena iz prostornog plana izbace ove dvije nerealne, ekonomski i ekološki potpuno štetne građevine. Ovo je potrebno učiniti i zbog toga jer ovi objekti ucrtani u prostorni plan onemogućuju održivi razvoj na područjima koja su „rezervirana“ za akumulaciju koja nikad neće biti izgrađena, istovremeno uzrokujući nepotreban financijski trošak tijekom izgradnje drugih objekata koji prolaze tim područjem (npr. svi mostovi i drugi infrastrukturni koridori moraju uzeti u obzir nepostojeću akumulaciju i time biti predimenzionirani u odnosu na stvarno stanje). Naravno, u ovim slučajevima teret ovog financijskog troška pada na leđa poreznih obveznika Županije.

Smatramo da je proglašavanje dijela navedenih objekata od značaja za Županiju, bez ikakve javne rasprave ili postizanja konsenzusa o njihovoj stvarnoj potrebi, neozbiljno, tim više što se iza nekih od njih vjerojatno kriju čisto koruptivni interesi pojedinaca (npr. protiv Zakona o golfu i Zakona o poljoprivrednom zemljištu je pokrenut postupak ocjene ustavnosti itd.).

- 2) Drugi veliki problem preloženih izmjena Prostornog plana predstavlja predviđena izgradnja i regulacija rijeka temeljena na potpuno nerealnim planovima razvoja plovnosti na rijekama (osobito na Dravi) koja se provlači u čl. 71. i 72. Odredbi za provođenje, a koja je u izravnoj suprotnosti s konceptom čl. 35., kao i člancima 109., 126.st.1., i 133. Odredbi za provođenje. Problem nerealnih razvoja planova plovnosti na rijeci Dravi je već postao međunarodni problem u čijem rješavanju aktivno sudjeluje i Delegacija Europske komisije u Hrvatskoj, dok je u problem regulacija Dunava u svrhu navigacije uključena Međunarodna komisija za zaštitu rijeke Dunav (ICPDR).

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode nije *a priori* protiv plovidbe na rijekama, ali smatra da plovnost treba razvijati u skladu s ekološkim karakteristikama vodotoka tj. adaptacijom riječne flote, a ne prilagodbom rijeke prema postojećim brodovima. Stoga smatramo da Prostorni plan u svojim odredbama za provođenje ne može uvjetovati i dozvoljavati uređivanje rijeka na projektirane klase plovnosti, osobito ako bi takvo uređivanje uzrokovalo kršenje odredbi međunarodnih sporazuma vezanih uz zaštitu prirode (što u slučaju rijeke Drave i Dunava jest slučaj). Stoga članci 71. i 72. Odredbi za provođenje trebaju biti odgovarajuće izmijenjeni.

- 3) Posljedično vezano uz planove regulacija riječnih korita pojavljuje se problem iskorištavanja mineralnih sirovina iz riječnih korita tj. u našem slučaju pijeska. (čl. 49. Odredbi za provođenje)

Recentnim istraživanjima utvrđene su dvije porazne činjenice: današnja eksploatacija mineralnih sirovina na rijeci Dravi je četiri puta veća od održive, a zbog takve eksploatacije dolazi do erozije dna Drave i pada razine vodostaja i podzemnih voda od nekoliko metara. Stoga smatramo da eksploatacija mineralnih sirovina iz samog korita rijeke i vodnog dobra treba biti trenutno zaustavljena i zabranjena kako bi se spriječile puno veće štete koje će uzrokovati pad razine podzemnih voda šireg prostora. Ovo treba biti odgovarajuće ugrađeno u čl. 49., 50. i 146. Odredbi za provođenje.

- 4) Temeljem odredbi stavka 2. članka 9. Zakona o lovstvu (Narodne novine br. 140/2005) zabranjeno je ustanovljenje lovišta na zaštićenim dijelovima prirode ako je posebnim propisima u njima zabranjen lov, na ribnjacima s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka, u rasadnicima, voćnim i loznim nasadima namjenjenim intenzivnoj proizvodnji te pašnjacima ako su ograđeni ogradom koja sprječava prirodnu migraciju dlakave divljači, te na miniranim površinama i sigurnosnom pojasu širine do 100 m. Stoga ovu odredbu zakona odgovarajuće treba ugraditi u Odredbe za provođenje.
- 5) Temeljem stavka 2. članka 122. Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine br. 70/2005) zabranjeno je korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje oštećivanje tla i gubitak njegove prirodne plodnosti, oštećivanje površinskih i podzemnih geoloških, hidrogeoloških i geomorfoloških vrijednosti, osiromašenje prirodnoga biljnoga, gljivljeg i životinjskog svijeta, smanjenje biološke i krajobrazne raznolikosti, te onečišćenje ili

zagađenje vode i ugrožavanje njezine iskoristivosti. Stoga ovu odredbu zakona odgovarajuće treba ugraditi u Odredbe za provođenje.

Izmjene i dopune (amandmani) pojedinih članaka predloženih Odredbi za provođenje

Članak 13. stavak 2.

Iz članka je potrebno brisati slijedeće građevine: pristaništa u Erdutu i Dalju.

Na kartografskom prikazu lokaciju planiranog pristaništa u Donjem Miholjcu treba planirati što bliže postojećem mostu i graničnom prijelazu.

Članak 17. stavak 2.

Iz članka je potrebno brisati slijedeće građevine: HE Donji Miholjac s RP, HE Osijek s RP, i TE "Tanja (alternativno TE Dalj)

Članak 18. stavak 2.

Iz članka je potrebno brisati slijedeće građevine: višenamjenske VS "Osijek" i VS "Donji Miholjac" na Dravi

Članak 20. stavak 4.

Iz članka je potrebno brisati slijedeću građevinu: građevina za skladištenje opasnog otpada „Nemetin“.

Članak 29. stavak 4.

Iz članka je potrebno brisati slijedeće planirane građevine: DV 2x110 kV, priključak HE Donji Miholjac na DV 2x110 kV Donji Miholjac-Slatina, KB 2x110 kV HE Osijek-Osijek 4, DV 110 kV TE "Tanja" Erdut (alternativa Dalj)-Nemetin, te DV 110 kV TE "Tanja" Erdut (alternativa Dalj)-Vukovar.

Članak 30. stavak 4.

Iz članka je potrebno brisati slijedeću planiranu građevinu: planirano vodocrpilište Zlatna Greda.

Članak 30. stavak 5.

Iz članka je potrebno brisati slijedeće planirane građevine: sustavi i zahvati vode za navodnjavanje Mirkovci, Puškaš i Topolje.

Članak 31. stavak 1.

Iz članka je potrebno brisati slijedeću planiranu građevinu: Golf igralište s pratećim sadržajima Tikveš.

Članak 44. stavak 2.

Članak je potrebno izmijeniti da glasi:

“Izgradnja novih ribnjaka izvan građevinskih područja moguća je ~~samo na zemljištu katastarskih kultura: močvara, trstik, neplodno tlo te u napuštenim koritima i rukavcima rijeka i vodotoka, napuštenim gliništima te~~ na ostalom poljoprivrednom tlu označenom na kartografskom prikazu broj 1. kao ostalom obradivom i ostalom poljoprivrednom tlu. Iznimno, izgradnja ribnjaka moguća je i na vrijednom obradivom tlu ako se radi o izgradnji u sklopu gospodarskog kompleksa.”

Obrazloženje: močvare, trstici, napušteni rukavci rijeka i vodotoka, te napušteni gliništa, u najvećem broju slučajeva predstavljaju područja i lokacije rijetkih i ugroženih staništa, zaštićenih temeljem posebnog propisa. Stoga ograničavanje gradnje ribnjaka samo na zemljištu tih katastarskih kultura može dovesti do problema u realizaciji navedenih projekata.

Članak 49. stavak 3.

Iz navedenog članka potrebno je izbaciti riječi „vodne površine”.

Članak 50.

U navedeni članak potrebno je dodati „vodotocima i poplavnim područjima”.

Članak 57.

Smatramo da bi se na utvrđivanje površina iz članka 56. stavka 3. trebao primjenjivati barem prvi stavak čl. 178., stoga članak treba odgovarajuće izmijeniti.

Članak 71.

Članak je potrebno izmijeniti tako da glasi:

„Plovne puteve rijekama Dunavom i Dravom potrebno je reintegrirati u plovidbeni sustav Rajna-Majna-Dunav uz poštovanje principa održivog korištenja prirodnih dobara i svih ostalih nacionalnih i međunarodnih propisa iz domene zaštite prirode. ~~Pri izgradnji i uređenju plovnih puteva u Županiji potrebno je održati visoki standard međunarodne VI.c klase na plovnom putu Dunavom, urediti dionicu plovnog puta Dravom od ušća u Dunav do r.km 12-14 (tj. do luke "Osijek") na IV. međunarodnu klasu uz preporuku za elemente V.b klase te ostvariti plovni put Dravom do Ferdinandovca na razini IV. međunarodne klase.~~

Plovni put rijekom Dravom do Ferdinandovca potrebno je razvijati na način da se ne oštećuju hidrološke karakteristike i ekološke funkcije vodotoka i njegovog poplavnog područja, prvenstveno prilagodbama rječne flotile i ostalih plovila.”

Članak 72.

Članak treba izmijeniti da glasi:

„(1) U koridorima riječnih plovnih puteva dozvoljava se gradnja i rekonstrukcija luka, pristaništa, sidrišta, brodogradilišta, ~~hidrotehničkih zahvata i građevina~~ te prateće infrastrukture.

S tim u vezi planira se izgradnja remontnog brodogradilišta na rijeci Dravi (r.km 10-11), proširenje i rekonstrukcija luke Osijek (r.km 12-14) te rekonstrukcije pristaništa u Belišću i Donjem Miholjcu, kao i izgradnja drugih luka i pristaništa na Dravi i Dunavu.”

Stavak 2. i 3. čl.72. treba brisati.

Članak 88.

U članku 88. treba izbaciti slijedeće planirane građevine: TE-Tanja (alternativno TE Dalj), HE Donji Miholjac i HE Osijek.

Članak 89.

Članak 89. treba izmijeniti da glasi:

~~„(1) Uvjeti uređivanja prostora za HE Donji Miholjac i HE Osijek definirat će se istražnim postupcima i međudržavnim ugovorima.“~~

~~(2) Uvjeti uređivanja prostora za KTE Osijek, TE Tanja (alternativa TE Dalj) i TE Valpovo~~ potrebno je detaljnije definirati u PPUO/G nakon provedenih istražnih postupaka.

Članak 97.

Članak 97. treba izmijeniti da glasi:

„Za obranu od unutarnjih voda potrebno je sustavno provoditi regulaciju korita ~~prirodnih i~~ umjetnih glavnih i sekundarnih prijemnika i sustava crpnih postaja, ustava, vodnih stepenica i ostalih hidrotehničkih građevina.“

Članak 98.

U članku 98. stavak 2. potrebno je brisati.

Članak 101.

Članak 101. potrebno je izmijeniti da glasi:

„Za osiguravanje dovoljnih količina vode za navodnjavanje poljoprivrednih površina kao i za razvoj ribnjačarstva potrebno je planirati korištenje budućih brdskih akumulacija.“ ~~i vodnih stepenica na rijeci Dravi.~~

Članak 108.

U članku 108. stavak 2. potrebno je dodati slijedeća područja, te odgovarajuće ucrtati na kartografskom prikazu broj 3.2.1. "Uređenje zemljišta i zaštita posebnih vrijednosti i obilježja- izmjene i dopune":

- Suručka bara (Darda) (gnijezdilište čaplje dangube)
- Kanal Barbara (Darda) (mještovita kolonija čaplji)
- Taložnice kod Darde (gnijezdilište crvenonoge vlastelice)
- Mrtvaja kod Podravskih Podgajaca (kolonije čaplji)

Članak 109.

Članak 109. stavak 18. potrebno je dopuniti slijedećom mjerom očuvanja staništa:

„- u gospodarenju poplavnim šumama hrasta lužnjaka, poljskog jasena, domaćih topola i vrba treba izvršiti postepeni prijelaz s jednodobnog i jednovrsnog načina na raznodoban i raznovrsan način gospodarenja, sukladno metodama najbolje prakse u šumarstvu i PROSILVA koncepta gospodarenja šumama.“

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; Mob: +385 95 909 87 53

Članak 114.

U članku 114. potrebno je brisati slijedeću planiranu građevinu: građevina za privremeno skladištenje opasnog otpada, sabirno mjesto opasnog otpada "Nemetin" u Osijeku

Članak 130.

U članku 130. stavak 2. nije nam jasna namjera „spriječavanja razgradnje organske tvari u močvarnom tlu”. Organska tvar se razgrađuje u svim tlima i razgradnja je jedan od osnovnih bioloških procesa. Ovdje je vjerojatno riječ o terminološkom nesporazumu.

Članak 145.

U članku 145. potrebno je brisati slijedeće:

„- hidrološka cjelina Drave, Karašice i Vučice po izgradnji VS na Dravi radi praćenja promjene razine podzemnih voda i utjecaja na šumske zajednice te vodne i druge građevine,”

Članak 146.

U članku 146. stavak 3. potrebno je brisati.

S poštovanjem

Tibor Mikuska

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode